

TILINTARKASTUKSEN LOPPURAPORTTI

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

7.5.2025

Minna Ainasvuori, BDO Audiator Oy

TILINTARKASTUKSEN RAPORTOINTI

Tilintarkastuksen työohjelma on esitetty tarkastuslautakunnalle kokouksessa 25.9.2024.

Väliraportti annettiin tarkastuslautakunnalle tilintarkastuksen toteutumisen seurantaan varten tarkastuslautakunnan kokouksessa 19.2.2025.

TALouden TASAPAINO

Tarkastuksen tavoite ja toteuttaminen

Tarkastuksen tavoitteena oli varmistaa, että hyvinvointialuelain alijäämien kattamista koskevaa sääntelyä on noudatettu.

Keskeiset havainnot

Hyvinvointialueen taseessa on kertynyttä alijäämää yhteensä -133.147.538,73 euroa.

Lain hyvinvointialueesta 115 §:n mukaisesti kertynyt alijäämä tulee kattaa vuoden 2026 loppuun mennessä. Hyvinvointialueen taloussuunnitelman 2025-2027 (aluevaltuusto 12.12.2024) mukaan tilikauden 2026 lopussa olisi kattamatonta alijäämää -80 094 060,73 euroa ottaen huomioon tilinpäätökseen 2024 kertynyt alijäämä.

Aluevaltuuston 12.12.2024 hyväksymä talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2026-2027 eivät ole hyvinvointialuelain edellyttämällä tavalla tasapainossa, koska tilikauden 2024 toteutunut alijäämä mukaan luettuna se osoittaa taloussuunnitelmakauden 2025-2027 lopussa kertynyttä alijäämää yhteensä -4.855.361 euroa.

TALouden TASAPAINO

Keskeiset havainnot

Aluevaltuusto päätti vuosien 2025-2027 taloussuunnitelmassa, että Keski-Uudenmaan hyvinvointialue pyrkii kattamaan alijäämät vuoden 2027 loppuun mennessä, koska alijäämien kattaminen lain edellyttämässä aikataulussa ei ole mahdollista ilman peruspalvelujen vaarantumista.

Koska vuoden 2024 tulos oli heikompi kuin muutetussa talousarviossa arvioitiin, on katettava alijäämä suurempi kuin vuosien 2025-2027 taloussuunnitelmassa on arvioitu. Hallituksen 22.4.2025 § 84 käsittelemän tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman päivittämisen yhteydessä esitetäänkin talouden tasapainottamista vasta vuoden 2028 loppuun mennessä.

Hyvinvointialueen talouden tasapainoon ja rahoituksen riittävyyteen kulujen kattamiseksi tulee kiinnittää erityistä huomiota.

TILINPÄÄTÖKSEN TARKASTUS

Lain hyvinvointialueesta mukaan tilintarkastajan on tarkastettava, antavatko hyvinvointialueen tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilinpäätös sekä toimintakertomus tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot kuntayhtymän tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta.

Kirjanpitoaineistoon kohdistetut tarkastustoimenpiteet luovat perustan tilinpäätöksen oikeellisuuden tarkastamiselle.

Tilinpäätöksen oikeellisuuden tarkastamiseen liittyy myös sen varmentaminen, että osakirjanpidoista tiedot ovat siirtyneet virheettömästi pääkirjanpitoon ja tilinpäätökseen. Tarkastuksessa varmennutaan siitä, että hyvinvointialueella on riittävät kontrollit tiedonsiirron oikeellisuuden varmistamiseksi.

Keskeiset havainnot

Tarkastuksessa ei havaittu olennaista huomautettavaa.

TOIMINTAKERTOMUKSEN JA TILINPÄÄTÖKSEN TARKASTUS

Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaosto on antanut yleisohjeen siitä, mitä hyvinvointialueen toimintakertomus ja tilinpäätös sisältävät.

Toimintakertomuksessa on annettava tietoja talouteen liittyvistä olennaisista seikoista, jotka eivät ilmene hyvinvointialueen tai konsernin tuloslaskelmasta, taseesta tai rahoituslaskelmasta.

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen kokonaisuutta on tarkastuksessa verrattu yleisohjeessa annettuihin määräyksiin.

Keskeiset havainnot

Tarkastuksessa ei todettu olennaista huomautettavaa.

TILINPÄÄTÖSLASKELMIEN JA TUNNUSLUKUJEN TARKASTUS

Tilinpäätöksen tarkastuksessa on varmennettu, että esitetyt laskelmat ja tunnusluvut vastaavat niiden esittämisestä annettuja ohjeita ja että tunnusluvut on laskettu oikein.

Keskeiset havainnot

Tarkastuksessa ei todettu huomautettavaa.

Laskelmat sekä tunnusluvut on esitetty suositusten mukaisesti.

TULOSLASKELMA

Toimintatuotot ja toimintakulut

Toimintatuottoja ja -kuluja sekä niiden kuulumista tilivuodelle tarkastettiin tilikauden aikana ja tilinpäätöksen yhteydessä analyytisesti ja aineistotarkastuksella sekä tarkastamalla laskutusten vuodenvaihteen toteutumista.

Henkilöstömenot

Kirjanpidon palkkakulut on täsmäytetty palkkajärjestelmään ja tulorekisteriin ilmoitettuihin tietoihin. Palkkojen sivukulut on tarkastettu analyytisesti.

Valtionrahoitus

Kirjattu valtionrahoitus täsmäytettiin valtionvarainministeriön tietoihin.

Keskeiset havainnot

Tuloslaskelma antaa oikean kuvan tilikauden tuloksen muodostumisesta.

TASE

Pysyvät vastaavat

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden tarkastusta suoritettiin täsmäyttämällä käyttöomaisuusjärjestelmän saldot kirjanpitoon, tarkastamalla tilikauden lisäyksiä ja suunnitelman mukaisten poistojen oikeellisuutta.

Myyntisaamiset

Myyntisaamiset täsmäytettiin myyntireskontrareportteihin. Myyntisaamisten ikäanalyysin tarkastuksessa todettiin, että yli 90 päivää vanhoja saamisia oli noin 12 % myyntireskontran saamisista. Yli vuoden vanhat saamiset on kirjattu luottotappioksi.

Rahat ja pankkisaamiset

Taseen erät täsmäävät rahalaitosten saldovahvistuksiin.

TASE

Oma pääoma

Peruspääomaa on vähennetty purkautuneen Eteva kuntayhtymän varojenjaon osalta. Lisäksi aiempien tilikausien alijäämään on tehty pieni korjaus Tuusulalta hyvinvointialueelle siirtyneeseen alkusaldoon.

Ostovelat

Taseen ostovelat täsmäävät ostoreskontran toimittajakohtaisen ostoreskontran loppusummaan.

Muut velat ja siirtovelat

Olennaisia muita velkoja ja siirtovelkoja tarkastettiin perusteisiin. Lomapalkkavelka täsmäytettiin laskelmaan ja varmistettiin pistokokein laskentakaavojen oikeellisuus.

Keskeiset havainnot

Tase antaa oikean kuvan hyvinvointialueen taloudellisesta asemasta 31.12.2024.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN TARKASTUS

Tavoitteena oli varmistua siitä, että konsernitilinpäätös on johdettu oikein konserniin yhdisteltävistä erillistilinpäätöksistä ja että sisäisten erien eliminoinnit on huomioitu.

Keskeiset havainnot

Tarkastuksessa ei todettu huomautettavaa.

Konserniin on yhdistelty kaikki omistetut ja määräysvallassa olevat yhteisöt, joista suurimpia ovat HUS-yhtymä ja tytäryhtiö Uudenmaan Työterveys Oy.

Konsernin tilikauden tulos oli -65,4 miljoonaa euroa, kun hyvinvointialueen tulos oli -66,5 miljoonaa euroa. HUS-yhtymän tulos oli -26,6 miljoonaa euroa ja Uudenmaan Työterveyden tulos oli 15 tuhatta euroa. Konsernin tuloksen muodostumiseen vaikuttavat sisäisten erien eliminoinnit.

LIITETIETOJEN TARKASTUS

Tavoitteena oli varmistaa, että hyvinvointialue antaa riittävät, tilinpäätöslaskelmia täydentävät liitetiedot ja että esitetyt tiedot vastaavat tilinpäätöksessä esitettyjä laskelmia tai muita selvityksiä.

Lisäksi varmistettiin haastattelemalla, että tilinpäätöksen liitetietoihin sisältyvät kaikki hyvinvointialueen vastuut ja vakuudet ja prosessissa on asianmukaiset kontrollit.

Keskeiset havainnot

Tarkastuksessa ei havaittu huomautettavaa.

Taseen ulkopuolisten vastuiden tietojen keräämiseen on vastuutettu henkilöt ja osittain tietoja saadaan myös ulkopuolisten vahvistusten kautta.

Liitetietoihin lisättiin sopimusvastuuna Apottiin liittyvä erokorvaus.

TALOUSARVION NOUDATTAMINEN

Tavoitteena oli varmistaa, että valtuuston vahvistamaa talousarviota on noudatettu. Talousarvion noudattamista tarkastettiin käymällä läpi toimintakertomuksessa esitetyt toteumavertailut. Samalla tarkastettiin tilikauden aikana tehdyt talousarviomuutokset, että ne on päätetty asianmukaisesti ja esitetty oikein talousarviovertailussa.

Keskeiset havainnot

Oma palvelutuotanto on ylittänyt talousarvion sitovan tavoitteen noin 6 miljoonalla eurolla. Asiakaspalvelujen ostoihin käytettiin 5,5 miljoonaa euroa muutettua talousarviota enemmän. Ylitys johtuu tilinpäätöksen mukaan henkilöstön saatavuusongelmista, jolloin työvoimaa on jouduttu vuokraamaan ja lääkäripalveluita ostamaan.

Myös tuloslaskelmaosan sitovan tavoitteen rahoitustuotot ja -kulut on ylittynyt 62 tuhannella eurolla johtuen ennakoitua suuremmista korkokuluista.

Aluevaltuusto on antanut erää koskevan talousarvion ylitysoikeuden kokouksessaan 27.3.2025 § 14.

Muilta osin ei todettu ylityksiä ja valtuusto oli hyväksynyt muut talousarviomuutokset tilikauden aikana.

SISÄINEN VALVONTA, RISKIENHALLINTA JA KONSERNIVALVONTA

Tarkastuksen tavoite

Tarkastuksen tavoitteena oli varmistua siitä, että hyvinvointialueen sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan selonteot oli laadittu kirjanpitolautakunnan yleisohjeen sekä hyvinvointialueen omien sääntöjen ja ohjeistusten mukaisesti. Lisäksi tavoitteena oli varmistua sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämisen asianmukaisuudesta hyvinvointialueella ja konsernissa.

Keskeiset havainnot

Tarkastuksessa annettiin suosituksia riskienhallinnan ja konsernivalvonnan osalta. Muilta osin ei todettu huomautettavaa.

Sisäisen valvonnan tehtävät ja vastuut organisaation eri tasoilla on määritelty ohjeissa. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet on hyväksytty aluevaltuustossa 25.10.2022 ja aluehallitus on hyväksynyt turvallisuus- ja riskienhallintapolitiikan 27.6.2023.

SISÄINEN VALVONTA, RISKIENHALLINTA JA KONSERNIVALVONTA

Keskeiset havainnot / sisäinen valvonta

Sisäinen valvonta on järjestetty asianmukaisesti. Toimintakertomukseen sisältyy sisäisen valvonnan selonteko, jossa on kuvattu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet ja ohjeistus ja tehty arviointia sisäisen valvonnan toimivuudesta.

Selonteko perustuu johtavien viranhaltijoiden tuottamiin lähtötietoihin ja sisäisen tarkastuksen havaintoihin. Kehittämistarpeiksi on tunnistettu muun muassa digitaalinen tiedonhallinta, riskienhallinnan kokonaisvaltainen kehittäminen sekä hankinta- ja sopimustoiminnan menettelyjen valvonta.

SISÄINEN VALVONTA, RISKIENHALLINTA JA KONSERNIVALVONTA

Keskeiset havainnot / riskienhallinta

Riskienhallintaa ei ole tehty tilikauden 2024 aikana yhtenäisen kokonaisvaltaisesti, eikä käytössä ole yhtä järjestelmää riskien määrittämiseen, arviointiin ja riskien hallintatoimenpiteille. Tästä syystä riskienhallinnan dokumentaatio on pirstoutunut useisiin eri paikkoihin ja kokonaiskuvan muodostaminen oli haastavaa tilintarkastuksen kannalta.

Hyvinvointialue on ottamassa käyttöön uuden riskienhallintajärjestelmän tilikauden 2025 aikana.

Haastattelujen ja saamamme materiaalin perusteella hyvinvointialueella arvioidaan riskejä systemaattisesti esimerkiksi talousarvion laadinnan yhteydessä sekä säännöllisesti osana operatiivista toimintaa. Myös hallintatoimenpiteitä tehdään käytännössä ja toimintaa suunnitellaan riskien ja mahdollisuuksien puitteissa. Puutteellista on erityisesti dokumentointi. Erityisesti riskien hallintatoimenpiteistä ja niiden toteutumisen seurannasta löytyi vähäisesti kirjallista materiaalia tarkastukseen.

SISÄINEN VALVONTA, RISKIENHALLINTA JA KONSERNIVALVONTA

Keskeiset havainnot / riskienhallinta

Riskienhallinnan tiettyjen osioiden todettiin olevan asianmukaisesti järjestetty, esimerkiksi talouden seuranta, omavalvonta, turvallisuus sekä varautuminen. Johto on tunnistanut keskeisiksi riskeiksi taloustilanteen sekä henkilöstön saatavuuden ja tasapainottamistoimenpiteitä on laadittu osaksi vuoden 2025 talousarviota.

Keskeiset koko hyvinvointialueeseen kohdistuvat riskit on tunnistettu ja niihin on varauduttu. Yksittäisissä asioissa/asiakokonaisuuksissa riskiarviointia on tehty ja toimenpiteitä toteutettu. Kehittämistä olisi kokonaisvaltaisten riskiarvioiden tekemisessä, jotta riskit huomioidaan riittävän laajalti koko toiminnan osalta. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää riskien ja hallintatoimenpiteiden dokumentointiin.

Suosittellemme varmistamaan, että riskienhallintajärjestelmä otetaan kokonaisvaltaisesti käyttöön ja riskiarviot sekä riskienhallintatoimenpiteiden seuranta dokumentoidaan systemaattisesti.

SISÄINEN VALVONTA, RISKIENHALLINTA JA KONSERNIVALVONTA

Keskeiset havainnot / konsernivalvonta

Hyvinvointialueella ei ole erillistä konserniohjetta, vaan konsernivalvonnasta määrätään hallintosäännössä. *Suosittelimme valmistelevaan hyvinvointialuelain 22 §:ssä todetun konserniohjeen aluevaltuuston hyväksyttäväksi.*

Konsernivalvonta on toteutettu osakkuusyhtiöissä asianmukaisesti, mutta tytäryhtiölle ei ole asetettu tavoitteita. *Hyvinvointialuelain mukaan tytäryhtiölle tulee asettaa tavoitteet ja tavoitteiden toteutumista tulee seurata.*

Konsernivalvonnan selonteko on edellä kuvattujen seikkojen takia osittain puuttellinen. *Suosittelimme jatkossa varmistamaan, että selonteko sisältää yleisohjeen mukaiset asiat.*

SISÄISEN TARKASTUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Tarkastuksen tavoite

Lain hyvinvointialueista 127 §:n mukaan tilintarkastajan tulee arvioida, onko hyvinvointialueen sisäinen tarkastus järjestetty asianmukaisesti. Tarkastuksen tavoitteena on varmistaa, että aluehallitus on järjestänyt sisäisen tarkastuksen asianmukaisesti.

Koska lakiin hyvinvointialueista ei sisälly tarkempaa määrittelyä siitä, kuinka sisäisen tarkastuksen asianmukainen järjestäminen määritellään, arvioinnin perusteena käytetään The Institute of Internal Auditors:in julkaisemia sisäisen tarkastuksen ammattistandardeja.

Tarkastuksessa haastateltiin hyvinvointialueen johtoa sekä sisäistä tarkastajaa. Lisäksi olemme varmistaneet, että sisäisellä tarkastuksella on hyväksytty ohjesääntö ja vuosisuunnitelma.

SISÄISEN TARKASTUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Keskeiset havainnot

Käsityksemme mukaan hyvinvointialueen sisäinen tarkastus on järjestetty asianmukaisella tavalla. Haastattelun perusteella sisäisen tarkastuksen toiminto on riippumaton, ja sillä on riittävä ammatillinen osaaminen tehtävänsä toteuttamiseen.

Haastattelussa kerrotun perusteella sisäisellä tarkastuksella on tosiasiallinen mahdollisuus suorittaa tarkastustoimeksiannot sisäisen tarkastuksen hyvien ammattikäytäntöjen mukaisesti. Sisäisellä tarkastuksella on aluehallituksen hyväksymä toimintaohje sekä vuosisuunnitelma.

LISÄTIETOJA:

MINNA AINASVUORI

+358 407195597

minna.ainasvuori@bdo.fi

BDO Oy (y-tunnus 2776089-4) on suomalainen osakeyhtiö ja itsenäinen jäsenyhtiö BDO International Limitedissä, joka on Yhdistyneen kuningaskunnan lakien mukainen yhtiö (company limited by guarantee). BDO Auditor Oy (y-tunnus 0904285-6) ja BDO Consulting Oy (y-tunnus 1101610-4) ovat BDO Oy:n tytäryhtiöitä. BDO Oy on osa kansainvälistä, itsenäisistä jäsenyrityksistä koostuvaa BDO verkostoa. BDO on tavaramerkki BDO verkostolle ja yhteinen nimi sekä kansainväliselle jäsenyritysten verkostolle, että kunkin maan jäsenyritykselle.

www.bdo.fi